

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ НАУКИ І ОСВІТИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
що присвячена 25-річчю Медичного інституту Сумського державного університету
(м. Суми, 16-17 листопада 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

ілюстративні матеріали з медичної біології і, найголовніше, інтерактивне спілкування з фахівцями у формі інтернет - конференцій, профільних чатів, тематичних електронних поштових скриньок. Колективом кафедри медичної біології Вінницького НМУ розроблений і впроваджений в педагогічну практику протокольний зошит для практичних занять який логічно охоплює такі розділи медичної паразитології як протозоологія, гельмінтологія і арахноентомологія. Викладення навчального матеріалу носить комплексний характер: заняття включають схеми циклів розвитку паразитів, порівняльні таблиці-характеристики, контрольні завдання, перевірочні і навчальні малюнки. В кожній темі міститься додаткова інформація про збудників паразитів, яка уточнює можливі застарілі дані підручників і навчальних посібників. З метою стимулювання інтересу студентів до предмету зошит ілюстрований малюнками та оригінальними схемами, а в кінці кожного заняття наведені контрольні питання, які пов'язують матеріал кожної теми з вимогами програми, котрі дозволяють студентам оцінити свій рівень підготовки. В зошиті також включені моделюючі реальну ситуацію задачі, рішення яких залежить від умінь аналізувати та співставляти наведені дані. Апробація протокового зошита свідчить про ряд переваг його застосування в навчальному процесі. Студенти не витрачаючи часу на технічне написання термінів та малювання циклів розвитку паразитів, а можуть використовувати його в повному обсязі на засвоєння нових знань, формування уявлень про послідовність подій в організмі хворого, на набуття навичок і умінь у визначенні паразитичних організмів, що підвищує рівень спеціальної професійної підготовки. Складання порівняльних таблиць-характеристик дозволяє виявити міжвидові різновиди паразитів і швидко їх запам'ятати. Ілюстративний матеріал значно полегшує засвоєння теми, а рішення задач сприяє виробленню умінь аналізувати і узагальнювати явища та факти. Крім цього, студент використовує зошит в ході самостійної роботи при підготовці до практичних занять, що робить знання більш стійкими.

Висновок. Проблема підвищення якості освіти студентів – медиків можна вирішити поєднанням підбору оптимального по змісту і об'єму навчального матеріалу з пошуком найкращих шляхів його організації, викладання та контролю засвоєння.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО МЕТОДУ «МОЗКОВОГО ШТУРМУ» ПРИ ВИВЧЕННІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ У МІЖДИСЦИПЛІНАРНОМУ КОНТЕКСТІ

Пристапа Л.Н., Кириченко Н.М., Псарьова В.Г.

Сумський державний університет, кафедра внутрішньої медицини післядипломної освіти

Метод „Мозкового штурму" (МШ) - інтерактивна технологія колективного обговорення направлена на генерування ідей по рішенню проблеми, заснований на процесі спільного вирішення поставлених в ході організованої дискусії проблемних завдань. Принципи методу: кожному надається можливість висловитись, усі твердження приймаються, наголошується на кількості, а не на якості пропозицій, ідеї не оцінюються й не критикуються. МШ здійснюється в два етапи: перший - висування будь-яких, навіть безглузких, ідей; другий – вивчення та обговорення кожної пропозиції. Метод МШ дозволяє залучити усіх студентів групи до обговорення, формує вміння висловити свою думку, слухати опонентів, взаємодіяти один з одним.

Мета: Порівняти успішність засвоєння теми «вторинна артеріальна гіпертензія» студентами п'ятого курсу.

Матеріали і методи: На основі цілей, завдань, характеристики і принципів МШ розроблений сценарій заняття, яке методично складається з трьох етапів: підготовчого, основного і підсумкового. Для кожного етапу заняття розроблені матеріали методичного забезпечення. Для основного етапу розроблено клінічний випадок, який є складним, не типовим і забезпечує міжпредметну інтеграцію по «вертикалі» та по «горизонталі». Відповідно теми розроблена карта міждисциплінарної інтеграції за формою: «дисципліна» - «знати» - «вміти». Вертикальна інтеграція побудована на послідовному вивченні медико-біологічних, фундаментальних і клінічних дисциплін. Горизонтальна інтеграція – на одночасному системному комплексному вивченні окремої системи і органу в морфо-функціональному і семіотичному аспектах в нормі і при патології. І групу склали студенти (n=13), які засвоїли тему відповідно методичним рекомендаціям проведення практичного заняття, ІІ групу склали студенти (n=12), яким в складі основного заняття був застосований інтерактивний метод МШ. Рівень засвоєння теми визначали за результатами розв'язання нетипових, ускладнених задач та програмованого тестового контролю, побудованого на завданнях ІІІ рівня складності.

Результати: За дану тему студенти І групи отримали оцінки: «незадовільно» - 7,7%, «задовільно» - 61,5%, «добре» - 23,1%, «відмінно» - 7,7%, таким чином середній бал групи – 3,3. Успішність ІІ групи була такою: «незадовільно» - не отримав ніхто, «задовільно» - 33,3%, «добре» - 50,0%, «відмінно» - 16,7%, середній бал – 3,8. При діагностиці рівня засвоєння знань у ІІ групі студентів таких, що не засвоїли дану тему не було, тих, що отримали оцінку «задовільно» було в 1,8 рази менше ніж у І групі, оцінку «добре» одержало в 1,4 рази більше студентів ІІ групи, «відмінно» у 2,2 рази частіше виставлено у ІІ групі. Таким чином, вищий рівень знань продемонстрували студенти ІІ групи.

Висновки: Використання запропонованої технології МШ призводить до більш високого рівня засвоєння теми заняття, що доводить його ефективність у навчальному процесі.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВИТИ ЛІКАРІВ

Пристапа Л.Н., Кириченко Н.М., Псарьова В.Г.

Сумський державний університет, кафедра внутрішньої медицини післядипломної освіти

Медичні кадри є найбільш значущою складовою системи охорони здоров'я. Потреба у висококваліфікованих фахівцях сприяє зміні концепції і підвищенню ефективності викладання при проведенні циклів підвищення кваліфікації лікарів. Нажаль, лекційно-семінарська система з використанням пояснювально-ілюстрованого методу викладання домінує дотепер. Тоді як проблему навчання зрілої людини необхідно розглядати згідно теорії навчання дорослих – андрагогіки, що реалізує найдавнішу форму навчання: вчимося не для школи, а для життя. Сформована особистість ставить перед собою конкретні цілі навчання в отриманні нових професійних знань і прагне самостійності, самореалізації і самоуправління, та

не може навчатися за допомогою традиційних педагогічних технологій. Одним із прийомів сучасної післядипломної освіти є метод діалогу, який можна використати у формі лекції-діалогу, лекції-дослідження або семінару-дискусії.

Мета: порівняти ефективність лекції-діалогу і пояснювально-ілюстрованої методики викладу лекції «Хронічна серцева недостатність» передатестаційного циклу для лікарів.

Матеріали і методи: лекція була викладена згідно розробленої методичної вказівки і мала підготовчий, основний і заключний етапи. Для I групи слухачів (n=11) лекція була представлена у вигляді презентації, прокоментованої лектором. Для слухачів II групи (n=12) були розроблені матеріали для активізації дискусії по кожному розділу лекції (питання, клінічні ілюстровані випадки). Лектор спільно з аудиторією проаналізував і обговорив кожну запропоновану клінічну ситуацію, співставив її із власним досвідом, і аналізуючи всі рішення, підвів аудиторію до колективного висновку.

Рівень засвоєння теми визначали за результатами експрес-опитування наприкінці кожного розділу лекції.

Результати: у I групі правильні відповіді на поставлені питання дали 38,1% слухачів; у II групі – правильно відповіли 57,9% опитаних. Майже удвічі кращий результат II групи було досягнуто завдяки активізації викладачем участі аудиторії в обговоренні матеріалу лекції.

Висновки: використання діалогу дає можливість обмінюватися практичним досвідом в інтервалах між логічними розділами лекції, що оживляє і активує навчальний процес, дозволяє лектору керувати колективною думкою, використовуючи її в цілях переконання або подолання негативного і помилкового судження деяких слухачів, що сприяє більш ефективному засвоєнню матеріалу, що викладається.

ЛЕКЦІЯ-КОНФЕРЕНЦІЯ, ЯК ФОРМА ПІДВИЩЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ

Прімова Л.О., Гребеник Л.І., Чорна І.В., Іншина Н.М.

Сумський державний університет, медичний інститут

Лекція - одна з основних форм організації навчального процесу у ВНЗ, яка має на меті зорієнтувати студента у навчальному матеріалі та створити підґрунтя для його засвоєння і формування певних компетентностей. Реалізація компетентного підходу в освіті передбачає впровадження у навчальний процес інноваційних педагогічних технологій, зокрема інноваційних лекцій. На відміну від традиційної форми проведення лекції, у якій студенту відведена «пасивна роль» слухача, інноваційні лекційні заняття сприяють розвитку творчого мислення, формують навички самостійного наукового пошуку та критичного підходу до матеріалу, навчають правилам ведення дискусії, презентації та відстоювання власної позиції, тощо.

Прикладом такої лекції є підсумкова лекція-конференція, проведення якої протягом декількох років практикується викладачами курсу біологічної хімії. На лекції студенти презентують доповіді, що висвітлюють найбільш актуальні питання та напрямки розвитку біологічної хімії та мають практичну цінність як для майбутньої професійної діяльності, так і в повсякденному житті. Зазвичай це теми, які винесені на самостійну підготовку, а також результати досліджень студентів у рамках роботи студентського наукового товариства з біохімії.

Лекція-конференція включає декілька етапів.

1. Підготовчий. За два місяця до початку лекції-конференції студенти мають змогу ознайомитися з переліком тем на сайті кафедри та вибрати одну з них для підготовки. На цьому етапі викладач консультує студентів, щодо мети та напрямків висвітлення теми; акцентує увагу на ключових питаннях та інформаційних джерелах, які можуть бути використані.

2. Самостійна робота студентів по пошуку наукових матеріалів за темою; підготовка усної доповіді та її візуалізація. Роль викладача на цьому етапі полягає в обговоренні проміжних результатів роботи, консультацій щодо підготовки роботи до публічної презентації.

3. Проведення лекції-конференції. Студенти презентують свої доповіді протягом 10 хвилин, відповідають на питання, які виникають у слухачів. У деяких випадках, окрім мультимедійної презентації, доповідь супроводжуються експериментом, до якого залучаються інші студенти, що викликає живий інтерес всієї аудиторії.

4. Оцінювання. Викладач залучає студентську аудиторію до аналізу виступів доповідачів, доповнює та уточнює інформацію, підсумовує виступи студентів, формує основні висновки. Робота студентів оцінюється за наступними критеріями: ступінь володіння матеріалом; доступність та лаконічність висвітлення теми; вміння робити висновки; якість візуального ряду; оригінальність презентації; точність відповідей на питання.

За результатами доповідей студенти-доповідачі отримують додаткові бали до свого рейтингу з дисципліни. Додатково бали також можуть отримати студенти, які брали активну участь в обговоренні доповідей, дискусії, доповнювали викладену інформацію, задавали питання.

Досвід проведення лекцій-конференцій виявляє високу зацікавленість студентів в участі у такій лекції. Теми, які ми пропонуємо для опрацювання, мають практичну цінність у майбутньому професійному і повсякденному житті. У процесі підготовки до лекції студенти набувають досвід наукового пошуку та самостійного опрацювання нового матеріалу, «роботи у команді» - співпраці з іншими студентами та викладачами; активуються їх творчі здібності, формуються навички публічного представлення та обговорення отриманих результатів, зароджуються основи самоосвіти.

Таким чином, інноваційна лекція, як одна з форм організації навчального процесу у ВНЗ, не тільки активує роботу студентів, а й сприяє формуванню у них загальних та фахових компетентностей, необхідних для майбутньої професійної діяльності.